
RAPPORT

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Naturvärdesinventering av Tanken 1 på Frösön
UPPDRAGSNUMMER 1662201000

2017-06-28

SWECO ENVIRONMENT AB

INVENTERING OCH RAPPORT: **Jonas Muntlin**

KVALITETSGRANSKNING: **David Rocksén**

Sammanfattning

Östersunds kommun ska upprätta en detaljplan för fastigheten Tanken 1. Fastigheten är på cirka 0,7 ha. På fastigheten planerar fastighetsägaren att uppföra bostäder. Inför fastställande av detaljplan behöver området inventeras på naturvärden. Tidigare observationer av blodnycklar finns i närområdet.

Området består av dikad torvmark med ett tallbestånd som har en ålder på ca 60 – 100 år. I diken norr om området längs Vallsundsvägen hittades blodnyckel och tvåblad, längs cykelvägen genom planområdet hittades ett 50-tal plantor av tvåblad. I skogen norr om cykelvägen hittades även där ett antal plantor av tvåblad. I övrigt består inventeringsområdet mest av triviala arter som inte indikerar höga naturvärden.

Hydrologin i intilliggande våtmark bedöms inte påverkas nämnvärt av att fastigheten bebyggs då vägar redan skär av i tre av fyra väderstreck, samt att det även går en gångväg genom området. Därtill har myren sedan tidigare redan avvattnande diken.

Sammanfattningsvis indikerar denna inventering att området inte uppvisar naturvärden som påverkar möjligheten att bebygga fastigheten, men det krävs dispens från artskyddsförordningen för att påverka populationen av tvåblad.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Beskrivning av området	3
2.1	Lokalisering	3
2.2	Omgivande landskap	3
2.3	Vattendrag och sjöar	4
2.4	Våtmarker	4
2.5	Skog	4
2.6	Floran i området	4
3	Metodik	5
3.1	Termer och definitioner	7
4	Resultat	8
4.1	Allmän beskrivning av inventeringsområdet	8
4.2	Identifierade naturvärdesobjekt	9
4.3	Arter i området.	15
5	Slutsatser	16

1 Bakgrund

Östersunds kommun ska upprätta en detaljplan för fastigheten Tanken 1.

Sweco har fått i uppdrag att utföra naturvärdesinventering fastigheten Tanken 1. Inventeringsområdet är ca 0,7 ha. Den naturvärdesinventering som presenteras i denna rapport blir ett av underlagen till detaljplanen av området.

Den fältinventering som presenteras i denna rapport, beskriver och redovisar naturvärden i de objekt som bedömts ha inventeringsbehov inom inventeringsområdet. Motivering och beskrivning av hur urvalet av objekt gick till redovisas under metodik. Resultatet från denna fältinventering är tänkt att fungera som stöd vid den fortsatta utredningen och ligga till grund för eventuell naturhänsyn.

2 Beskrivning av området

2.1 Lokalisering

Det inventerade området är beläget på södra Frösön i Östersunds kommun i Jämtlands län, figur 1. Inventeringen omfattar fastigheten Tanken 1. Området ligger mellan Vallsundsvägen i norr och Önevägen i syd och väster. I öster går området ihop med ett lite större skogsområde på torvmark. Området går sedan ihop med Ändsjöns naturreservat men genomskärs av Rödövägen.

Figur 1. Översiktlig bild över områdets lokalisering, vilket indikeras av röd pil.

2.2 Omgivande landskap

Området ligger inom den naturgeografiska regionen 31, Jämtlands kambrosilurområde. Berggrunden är kalkrik vilket bidrar till en mångfald bland växter. Växter som är fåtaliga på andra platser kan här förekomma i rika mängder.

Kända naturvärden

Inga kända naturvärden inom inventeringsområdet men alldeles utanför finns den fridlysta orkidén blodnycklar rapporterad i Artportalen. Norr om inventeringsområdet (ca 300 m) finns naturreservatet Ändsjön. Det är en grund vassjö som har ett rikt fågelliv. Här finns bland annat sothöna, svarthakedopping (ingår i fågeldirektivet) och blåsand. På väg in till sjön påträffades den rödlistade vedsvampen ullticka (NT) på en gränlåga.

Figur 2. Ändsjön i Ändsjöns naturreservat

2.3 Vattendrag och sjöar

Inga vattendrag eller sjöar finns inom inventeringsområdet. Närmaste sjö är Ändsjön som är Frösöns enda sjö. Från den rinner Mjällebäcken ner till Storsjön men den passerar inte genom det inventerade området.

2.4 Våtmarker

Inventeringsområdet ligger på en våtmark som delvis av Skogsstyrelsen är klassad som sumpskog. Våtmarken är utdikad och har därmed torkat upp. Floran visar mer på skogsmarksarter än våtmarksarter. Våtmarken har inte pekats ut i våtmarksinventeringen (VMI). Däremot har Ändsjön bedömts ha mycket höga naturvärden i våtmarksinventeringen.

2.5 Skog

Skogen i området domineras av tall på torvmark. Den har tidigare påverkats av bebyggelse och skogsbruksåtgärder och visar därför på låg grad av naturlighet.

2.6 Floran i området

Den kalkrika berggrunden gör att det på många ställen på Frösön finns kalkkrävande arter.

3 Metodik

Den här naturvärdesinventeringen omfattar inventering i fält och sammanställning av annat relevant kunskapsunderlag. Området besöktes i fält under juni 2017.

Bedömningarna grundar sig på slutsatserna från fältbesöken samt annan kunskapssammanställning.

Inventeringen inleddes med en sammanställning av kända värden samt tolkning av satellitbilder och topografiska kartor. Flygbildstolkningen fokuserade på att hitta äldre skogsbestånd, sumpskogar, våtmarker och bäckar.

Dessutom bedömdes inventeringsbehov föreligga om tidigare artfynd indikerade att miljön i det specifika området kunde uppvisa värdefulla strukturer. Vid fältbesöket genomfördes inventeringsområdet på naturvärdsarter, och förutsättningar för biologisk mångfald bedömdes.

Naturvärdesinventeringen (NVI) på fältnivå har skett enligt "Standard för Svensk Naturvärdesinventering (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning enligt svensk standard SS 199000: 2014".

Vid denna naturvärdesinventering har detaljeringsgraden medel använts, d.v.s. objekt har avgränsats om de haft en yta av 0,1 ha eller mer. Linjeformade objekt ska enligt denna detaljeringsgrad avgränsas om de har en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Som tillägg kan man, enligt NVI-standard, använda möjligheten att naturvärdesklassa områden med visst naturvärde (naturvärdesklass 4). Tillägget har använts vid denna NVI så även objekt med visst naturvärde (naturvärdesklass 4) har bedömts och beskrivs i denna rapport.

För att hjälpa kunden med fortsatt handläggning av ärendet har även några objekt med triviale värde (lågt eller inget naturvärde) beskrivits.

Den klassning av naturvärden som anges i standarden tillämpades enligt tabell 1.

Tabell 1. Skala för naturvärdesinventering (ur SS 19900:2014)

Naturvärdesklass	Betydelse för biologisk mångfald	Förtydligande
1. Högsta naturvärde	Störst positiv betydelse	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. <i>Sweco kommentar:</i> Denna naturvärdesklassning används för t.ex. våtmarker med mycket högt naturvärde eller skogliga objekt med naturreservatsklass.
2. Högt naturvärde	Stor positiv betydelse	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. <i>Sweco kommentar:</i> Denna naturvärdesklassning brukar man ofta använda t.ex. för skogliga nyckelbiotoper eller våtmarker med högt naturvärde (t.ex. fågelrika kärr).
3. Påtagligt naturvärde	Påtaglig positiv betydelse	Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. <i>Sweco kommentar:</i> Man brukar t.ex. använda denna naturvärdesklassning för skogliga objekt som bedöms som "skogar med naturvärde" av myndigheter. Dessa har strukturer som gör att de inom en inte allt för avlägsen framtid kan utvecklas till nyckelbiotoper.
4. Visst naturvärde	Viss positiv betydelse	Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. <i>Sweco kommentar:</i> Denna naturvärdesklass används för objekt som har ett högre naturvärde än ordinära eller triviala miljöer. Det kan t.ex. vara ett skogsbestånd med strukturer såsom sparsam förekomst av död ved eller inslag av lövträd. Våtmarker med tämligen låga naturvärden, t.ex. torra fattigmyrar, får också ofta denna klassning.

3.1 Termer och definitioner

Rödlistade arter är arter vars population inte har en gynnsam utveckling, och som bedöms löpa viss risk att utrotas nationellt. Rödlistekategori anges enligt nedanstående:

Rödlistekategori	Förkortning
Akut hotad	CR
Starkt hotad	EN
Sårbar	VU
Nära hotad	NT

I denna rapport används även följande termer och definitioner:

Term	Definition
Biologisk mångfald*	Mångfald av ekosystem, naturtyper, arter samt genetisk variation inom arter.
Bottenskikt	Mossor och lavar.
Buskskikt	Förvedade växter och buskar med en höjd av ca 0,4-2 m.
Fältskikt	Kärlväxter utan förvedad stam såsom örter, ormbunksväxter, gräs, halvgräs och bärris.
Låga	Liggande, död trädstam.
Naturvärde	Ett områdes betydelse för biologisk mångfald*.
Naturvårdsart	Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EUs art- och habitatdirektiv.
Skyddad art	Art som är skyddad enligt artskyddsförordningens bilaga I eller II.

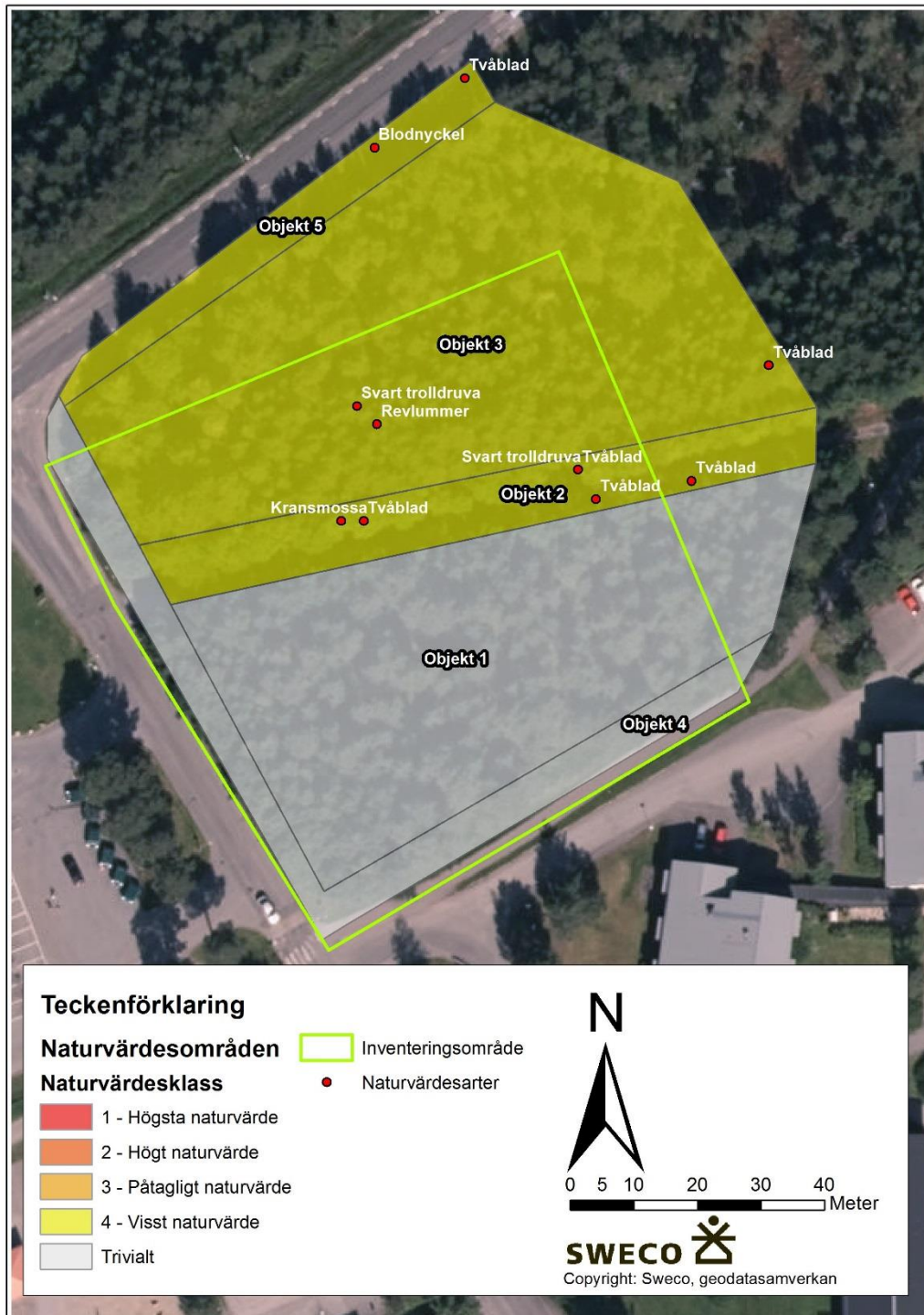
*definition utvecklad ur SS 199000:2014

4 Resultat

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Området består av torvmosse som är dikad och har därmed torkat upp. Trädskiktet består till största delen av relativt likåldrig tall som är cirka 50-80 år med enstaka äldre träd. Genom området går en cykelväg och någon typ av ledning är nergrävd i anslutning till cykelbanan. Området hänger ihop med ett större skogsområde nordost om det inventerade området. Vilket i sig gränsar mot Ändsjöns naturreservat. I söder och väster gränsar området mot redan bebyggd mark.

4.2 Identifierade naturvärdesobjekt

Figur 3. Karta över naturvärdesobjekt och naturvärdesarter (listade under rubrik 4.3)

Objekt 1. Tallskog på dikad mosse

Trivialt

Objekt 1 är en tallskog på dikad torvmark. Ålder ca 60-100 år. I kant mot väg växer sälg och gråal. Död ved saknas i objektet. Markskikt av främst av triviala arter som blåbär, mjölkört, hjortron, vårfryle, husmossa och kruståtel. I kanterna mot vägarna som omger objektet växer mer örter som maskrosor, bredbladiga gräs och smörblommor. Även buskar som oxbär, hallon, hägg, rönn och vinbär. Mitt i objektet finns ett relativt stort område som har påverkats starkt av friluftaktiviteter (förmodligen barngrupper från närliggande bebyggelse) och saknar till stor del markskikt. Fåglar som hördes inom objektet var bofink och björktrast.

Objekt-ID	Objekt 1
<i>Biotop</i>	Skog
<i>Naturvärdesklass</i>	Trivialt
<i>Motivering</i>	Skog utan naturvårdsarter och har stark påverkan av dikning och nyttjande av området för friluftaktiviteter.
<i>Naturvårdsarter</i>	Inga funna

Figur 4. Markskikt inom objekt 1

Figur 5. Område med stark påverkan på markskiktet av friluftaktiviteter

Objekt 2. Gång- och cykelväg

4. Visst naturvärde

Objekt 2 är en GC-väg. Kanterna av cykelvägen växer den fridlysta orkidén tvåblad, uppskattningsvis ett 50-tal plantor. Förutom tvåblad observerades dessa arter: svart trolldruva (signalart), kransmossa (signalart), rödklöver, daggekåpor, midsommarblomster, hundkex, maskrosor, groblad, älggräs, skogsfräken, stormåra, hundäxing, ängskavle, kråkvicker, klockpyrola, stenbär och rödblåra. Förutom tvåblad och svart trolldruva är växtligheten trivial och det är en tidigare störd miljö, varför objektet endast bedöms hysa ett visst naturvärde.

Objekt-ID	Objekt 2
Biotop	Infrastruktur och bebyggelse - Vägkantsvegetation
Naturvärdesklass	4. Visst naturvärde
Motivering	Motiveras av rikliga mängder tvåblad i vägkanten
Naturvårdsarter	Tvåblad och svart trolldruva

Figur 6. Gång- och cykelväg genom området

Figur 7. Tvåblad på väg upp i vägkanten

Objekt 3. Tallskog på dikad mosse

4. Visst naturvärde

Objekt 3 är en tallskog på dikad torvmark. Ålder på skogsbeståndet är ca 50-60 år. Enstaka äldre träd finns i norra delen. Rikligt med underväxt av björk, gran, hägg, en och rönn. Död ved saknas i objektet. I bården mot väg, främst i västra delen, växer sålg och gråal och det är en något lummigare biotop. I denna bård finns maskrosor, bredbladiga gräs, smörblommor och hallon. Markskiktet i övriga delar av objektet består av lingon, blåbär, mjölkört, svart trolldruva, nordbräken, hjortron, lundslok, stenbär, vårfryle, revlumner, husmossa och vispstarr. Förutom tvåblad är objektet trivialt och starkt påverkat av dikning varför inte ett högre naturvärde sätts på detta objekt.

Objekt-ID	Objekt 3
Biotop	Skog
Naturvärdesklass	4. Visst naturvärde
Motivering	Motiveras av fridlyst växt samt naturvårdsart
Naturvårdsarter	Tvåblad och svart trolldruva

Figur 8. Tallskog med underväxt i objekt 3

Figur 9. Tvåblad i objekt 3

Objekt 4. Vägkant

Trivialt

Objekt 4 är en vägkant till Önevägen. Vägkanten domineras av kirsål och hundkex tillsammans med maskrosor men här finns också akleja, bredbladiga gräs, daggekåpor, kråkvicker, rölleka, stormåra, vitmåra, strätta, björnloka, åkerfräken, hundäxing, ängskavle, klockpyrola, stenbär och rödblåra. Inga naturvårdsarter observerades vid inventeringen.

Objekt-ID	Objekt 1
Biotop	Infrastruktur och bebyggelse - Vägkantsvegetation
Naturvärdesklass	Trivialt
Motivering	
Naturvårdsarter	Inga funna

Figur 10. Vy över vägkanten i objekt 4

Objekt 5. Vägkant

4. Visst naturvärde

Objekt 2 är en vägkant till Vallsundsvägen. Den är av Trafikverket utpekad som en artrik vägkant. Den har en annan karaktär än vägganten i objekt 4. Här växer de fridlysta orkidéerna tvåblad och blodnycklar tillsammans med kirskaål, maskrosor, midsommarblomster, älggräs, bredbladiga gräs, hundkex, daggekåpor, kråkvicker, rosettjungfrulin, rölleka, stormåra, fjällskära, vitmåra, strätta, björnloka, åkerfräken, hundäxing, ängskavle, klockpyrola och stenbär. Blodnyckel och tvåblad motiverar ett visst naturvärde för vägganten.

Objekt-ID	Objekt 1
Biotop	Infrastruktur och bebyggelse - Vägkantsvegetation
Naturvärdesklass	4. Visst naturvärde
Motivering	Motiveras av en artrik väggkant med bl.a. orkidéer
Naturvårdsarter	Tvåblad och blodnyckel

Figur 11. Markskikt inom objekt 1

Figur 12. Blodnyckel

4.3 Arter i området.

Alla enskilda förekommande plantor av arterna är inte presenterade här. Tvåblad förekommer i stora antal längs gångvägen genom området, uppskattningsvis ett 50-tal plantor. Även svart trolldruva förekommer i fler exemplar än de som redovisas i tabellen, ca 5 ex inom 10 m från de två markerade punkterna (summa ca 10 ex).

Namn	Art	Typ	Ostkoordinat (Sweref99TM)	Nordkoordinat (Sweref99TM)
Arter 1	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478302	7004549
Arter 2	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478286	7004548
Arter 3	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478283	7004553
Arter 4	Svart trolldruva	Signalart	478283	7004553
Arter 5	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478250	7004544
Arter 6	Blodnyckel	Fridlyst, signalart	478251	7004603
Arter 7	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478268	7004619
Arter 8	Kransmossa	Signalart	478246	7004544
Arter 9	Svart trolldruva	Signalart	478249	7004563
Arter 10	Revlummer	Fridlyst	478252	7004560
Arter 11	Tvåblad	Fridlyst, signalart	478313	7004569

5 Slutsatser

Trots förekomst av fridlysta växter bedöms endast de avgränsade naturvärdesobjekten uppvisa visst naturvärde (NV-klass 4) enligt Svensk standard för naturvärdesinventering. Området har tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men det finns trots allt arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex förekomst av orkidéer. Det bör dock nämnas att det i omgivningarna finns gott om kalkrik mark och därmed starka populationer av olika orkidéer, bland annat tvåblad och blodnycklar. Större delen av förekomsten av orkidéer i detta inventeringsområde finns i redan påverkad mark, t.ex vägkanter och efter cykelväg, vilket är fallet även i många andra delar av Jämtland.

Hydrologin på intilliggande våtmark bedöms inte påverkas nämnvärt av att området bebyggs då det redan är starkt påverkat av dikning och vägar. Dessa skär redan i dagsläget av våtmarken i tre av fyra väderstreck.

De funna naturvärdena i inventeringsområdet av sammanfattningsvis främst kopplade till fridlysta orkidéer. För arbete som kan påverka skyddade arter krävs dispens från artskyddsförordningen. Hela fastigheten Tanken 1 bedöms dock vara möjlig att bebygga, men det krävs att en dispensansökan görs för den skyddade arten tvåblad.

Referenser

Artportalen, 2017. Rapportsystem för växter, djur och svampar. <http://artportalen.se/> (2017-06-18)

Skogsstyrelsen, 2017. Skogens pärlor. <http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/> (2017-06-18)

SLU, 2016. ArtDatabanken, Sök rödlistade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se/> (2017-06-20)

Stenberg & Mossberg, 2003. Den nya nordiska floran. Wahlström & Widstrand förlag.

Swedish Standards Institute, 2014. Svensk standard för naturvärdesinventering, SS199000:2014.